

EROTISME I GÈNERES LITERARIS

Pep Vila

Algú va dir que tota novella a la qual posem cognom és gairebé una novella dolenta o una subnovella, definició aquesta que podríem fer extensiva a un quadre, una poesia o a una fotografia. Estic d'acord amb el fet que l'experiència sexual humana és limitada, i per això l'escriptor ha de vigilar de ser breu sense repetir-se massa. Avui dia, en la majoria d'obres, hi ha més sexualitat que erotisme perquè es prou difícil fer-se amb un llenguatge capaç de traduir el plaer i la comunicació entre l'escriptor/lector. A partir d'aquí, em sembla que el producte cultural que en surtí l'hem de valorar per la seva qualitat i per l'emoció que desvetlla en el possible lector, oient o *voyeur*, en un moment històric —difícil per a l'erotisme— en el qual la gent (sobre el paper) està molt alliberada i la majoria dels tabús s'han esfondrat. La literatura eròtica, potser per una morbidesa mental, sembla que sempre necessita d'una justificació prèvia i extraliterària. Així, no ens ha de semblar estrany que les dues o tres col·leccions catalanes d'obres, més o menys marranetes, mereixin una atenció exagerada, i arribin a ésser font d'estudi, per exemple, a la universitat catalana d'estiu, a Prada.

Partint, doncs, d'aquests supòsits genèrics, em sembla que la polseguera que han aixecat algunes narracions i novel·letes, que de fet no aporten res de nou al panorama literari europeu, ni han provocat cap debat ideològic sobre el poder i la dominació d'un sexe sobre l'altre, és una prova

de la minoria d'edat de la nostra cultura que durant molts anys, i per raons molt diverses, ha viscut d'esquena a la modernitat. També s'ha de reconèixer que la literatura eròtica sempre serà un gènere menor si no el sabem recompondre amb altres camps del saber, a través de l'experiència humana. De no fer-ho així, la narració es torna repetitiva i irreal.

No és pas aquest el lloc ni el moment de traçar un esbós de l'erotisme a casa nostra. Els resultats són més aviat magres. Ni la fantasia, ni la transgressió de la moral tradicional, ni la recerca sexual absorbent que necessita d'un univers verbal que tradueix totes aquestes emocions no tenen una elaboració artística prou acusada. No es pot fer tradició cultural amb les penalitats històriques que hem sofert, sense una cort, ni una minoria il·lustrada, sense una literatura memorialística ferma.

Als anys vint s'introdueix a Catalunya la novella psicològica. Dintre d'aquest corrent hi ha l'interès d'un grup de novel·listes d'arrel vitalista (Josep Maria de Sagarra, Carles Soldevila, C.A. Jordana, J.M. Francès) interessats a analitzar les complexes reaccions de la sexualitat humana, en un moment en què s'intenta adaptar al nostre país el model de novella de D.H. Lawrence, *Lady Chatterley's lover*. Només cal veure les crítiques i diatribes aparegudes en revistes de l'època, per adonar-nos de la força que tenien els sectors més integristes de la cultura del moment.

Josafat de Prudenci Bertrana va ser valorat molt nega-

tivament per les forces vives de la ciutat de Girona. No diguem *All i salobre* de Josep Maria de Sagarra, que s'expressava així sobre les fembres de Girona: «sembla que duen una bombeta en el baix ventre perquè tothom s'adoni que són dones». Potser la comprovació d'aquesta asseveració ens inflamaria més la llibido que una novella d'ara. Ben segur.